

UOT 81' 28; 81' 286

AYSEL EMİNOVA
 AMEA Naxçıvan Bölməsi
 ayselmetinoguz@gmail.com

13

ŞƏRUR RAYONUNUN ANTROPONİM SƏCİYYƏLİ OYKONİMLƏRİNİN LİNGVİSTİK TƏHLİLİ

Məqalədə Şərur rayonuna aid olan antroponim səciyyəli oykonimlərdən və bu oykonimlərin yaranma yollarından bəhs olunur. Şərur rayonu ərazisi daxilində antroponomik səciyyəli oykonimlər çoxluq təşkil edir ki, bu oykonimlərin yaranmasında da əsas rolunu şəxs adları təşkil edir. Şəxs adı, soyadı və ya təxəllüs bildirən sözlərdən yaranan bəzi Şərur oykonimlərinə İbadulla, Babəki, Şəhriyar, Sərdarabad kəndlərini nümunə göstərmək olar. Bir sıra antroponim səciyyəli oykonimlər isə memuar-xatirə xarakteri daşıyır ki, buna Şərur rayonu oykonimlərindən Bəhrüz Kəngərli, Xətai və s. kimi kəndlər daxildir.

Tədqiqatdan belə nəticəyə gəlinir ki, Şərur rayonunda mövcud olan digər məntəqə adları kimi antroponomik səciyyəli oykonimlər də milli mənşəli adlardır və Naxçıvan Muxtar Respublikasının tarixini, qədimliyini, milliliyini özündə əks etdirir.

Açar sözlər: Şərur rayonu, oykonim, antroponim, dizə, təxəllüs, soyad, rütbə, titullar

Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası dünyanın ən qədim mədəniyyət mərkəzlərindən biridir. Ərazidə şəhərsalma mədəniyyəti beş min ildən artıq olan qədim Naxçıvan torpağı xalqımızın tarixi, dili, ədəbiyyatı, folkloru, arxeologiya və etnoqrafiyası, təbii sərvətləri, maddi mədəniyyət nümunələri ilə yanaşı, ünvanımızı müəyyənləşdirən söz abidələrimizi – toponimləri də qoruyub saxlamış, öz şəərəfli tarixini, dilini, mədəniyyətini dağlara, daşlara, kəndlərə möhürləmişdir. Müstəqillik dövründə Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisindəki onomastik vahidlərin tədqiqi də yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuş, toponimlərin əsaslı və elmi şəkildə öyrənilməsinə imkan yaratmışdır.

Blokada şəraitində olan Naxçıvan oykonimlərinin öyrənilməsi ictimai-siyasi və mənəvi əhəmiyyət kəsb edir. Məlumdur ki, oykonimlərin tarixi xalqın tarixidir. Bu adlar dilimizin fəaliyyət dairəsi, xalqımızın tarixi, coğrafiyası, etnogenezi, etnoqrafiyası, yaşamaq tərzini, mədəniyyəti, qədim milli təfəkkürü, adət-ənənəsi, sosial iqtisadi vəziyyəti və s. ilə sıx bağlıdır. Məqalədə də tədqiqata cəlb etdiyimiz məsələ Şərur rayonunun antroponim səciyyəli oykonimləridir.

Şərur Naxçıvan Muxtar Respublikası tərkibində inzibati rayon mərkəzidir. Ərazidə eyni adda oronim, oykonim, xoronim mövcuddur. Şərur adına V əsrdən etibarən erməni tarixçilərinin qeydlərində və Alban yer adları ilə bağlı yazılarda rast gəlinir. Mənbələrdə mahal, nahiyyə, qəza adı kimi qeyd olunan

Məqalə tarixçəsi:

Göndərilib: 09.05.2019, qəbul edilib: 15.06.2019

ərazi, tədqiqatçıların fikrinə, oronim - dülz adı olmuşdur. Sonradan oykonim, qəsəbə, qəza, rayon mərkəzi kimi fəaliyyət göstərmişdir [15, s. 100].

Şəhur adının mənşəyi haqqında bir-birindən fərqli fikirlər söylənmişdir. Bəzi tədqiqatçılar onu "Kitabi Dədə Qorqud" dastanlarıdakı Şirukuz/ Şəril/ Şəruk/Şəhur və s. variantlarda oxunan ərazi adı olduğunu, bəziləri müxtəlif tayfa adları ilə (sar/şar, salur, şıraç/şıraç/sir), bəziləri Şumer dilində ilahi qüvvələrə bağlı anlayış kimi izah etmişlər [2, s. 192-194].

Adın izahı baxımdan İ.Şopenin bir qeydi diqqətə cəlb edir. Belə ki, müəllif *Əli-Şərrulu* tayfasının adını çəkir və bu tayfaların Şəhur-Dərələyəz qəzasındakı Alışar kəndində məskunlaşdığını yazır [16, s. 521]. Q.Çeybullayev də əli-Şərrulu tayfalarını qazax tayfalarının tirələrindən biri kimi göstərir [8, s. 72]. Buna əsasən Şəhur adının qazax tayfalarından olan əli-Şərrulu tirəsinin adı ilə bağlı olduğunu düşünmək olar.

Ə. Novruzlu və V.Baxşəliyev Şəhur sözünün şumerlərin bir qolu olan *ur* tayfalarının adı ilə əlaqələndirərək "m.ə. VII-IV əsrlərdə bu ərazidə türkdilli *sarmat* tayfalarının yaşadığını və Şəhur sözünün *şar* hissəsinin həmin sarmat sözünün *sar* hissəsi ilə əlaqədar yarandığını" güman edirlər. Onların fikrinə, *şar* sözü arxai formada *sar* olmuş, sonradan *z* səsinin *s* səsine keçməsi nəticəsində *şar* kimi səslənmişdir. Beləliklə, Şəhur sözünün hər iki tərəfi türkçə *şar* (sar) və ur sözlərinin birləşməsi nəticəsində əmələ gəlmişdir [14, s. 166-167].

Sonda qeyd edək ki, bizim ehtimalımız ondan ibarətdir ki, Şəhur sözünün mənşəyini qədim Oğuz *Salor/Salur* tayfa adı ilə əlaqələndirməyi mümkün bilir. Qədim türk dillərində geniş yayılmış *s-s* dəyişməsi (məs: Saka- Şaka, Saklar- Şaklar) nəticəsində *Salur Şalur* şəklinə və *l-r* əvəzləməsi nəticəsində isə *Şalu- Şəhur* və müasir dövrümüzdə isə *Şəhur* şəklinə düşüb. Naxçıvan ərazisində oğuzların çoxsaylı tayfa, qəbilə və nəsilinin aparıcı mövqə tutması, oğuz mənşəli adların mövcudluğu Şəhur sözünün oğuzlarla bağlı olmasının qənaətinə gəlirik. Bu ərazilərin oğuz yurdu olması faktını bir daha təsdiq edir.

Şəhur rayonu ərazisində mövcud olan bütün oykonimlərin dil mənsubiyyətinə, leksik- semantik və qrammatik xüsusiyyətlərini açıqlamaq, onları tarixi-lingvistik planda tədqiq etmək imkan xaricindədir. Çünki bu oykonimlər leksik, semantik və qrammatik xüsusiyyətlərinin zənginliyinə, müxtəlif xalq, nəsil, qəbilə, tayfa, tirə, şəxs, quş, heyvan, bitki, və s. adları ilə bağlı yarandığına görə mənə və qrammatik formalarına görə biri-birindən seçilir. Ona görə də ərazidə etnotoponim, hidrotoponim, zootoponim, fitotoponim, kosmotoponim, antroponim kimi zəngin toponimlər sistemi yaranmışdır. Şəhur rayonu ərazisi daxilində antroponomik səciyyəli oykonimlər çoxluq təşkil edir. Antroponim səciyyəli oykonimlərin yaranmasında əsasən şəxs adları üstünlük təşkil edir. Antroponim adlanan bəla oykonimlər Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisi, həmçinin Şəhur rayonu ərazisində də bir neçə yolla yaranır:

1. Şəxsi adı, familya və ya təxəllüs bildirən sözlərdən ibarət olur ki, buna Şəhur rayonu oykonimlərindən kimi *İbadulla*, *Ağəhməd*, *Şəhriyar* kəndlirinin nümunə göstərmək olar.

İbadulla. XIX əsr rus elmi mənbəsində İrəvan əyalətinin Şəhur mahalına aid kənd olmuşdur [16, s. 485]. Qeyd edək ki, kənd adına XVI-XVIII əsr mənbələrində və XIX-XX əsrə adı digər rusdilli mənbələrdə rast gəlinmir. Qızılbəş tayfalarından şamlıların bir qolu *abdullu* adlanırdı [1, s. 9]. Çox güman ki, *İbad-ulla abdullu* sözünün təhrif olunmuş formasıdır, kənd abdullu tirəsinin yaşadığı ərazi olduğu üçün belə adlandırılmışdır. XIX əsrdə İrəvan

xanlığında Abdulla, Abdulkənd, Abdulağalı oykonimləri qeydə alınmışdır [1, s. 9]. Abadulla adının *abad* hissəsi "abadlıq, abadanlıq", *ulla* hissəsi isə "əla, ən uca", "çox gözəl" mənalarını ifadə edən adın mənasında "əla, abad yer", "çox gözəl abad məkan" anlamını yaratmışdır.

Fikrimizə, kəndin əvvəlki adı başqa imiş, yaxud yeni salınan kəndin əsası İbadulla adı şəxs tərəfindən qoyulduğu və ya ona mənsub olduğu üçün kəndə bu ad verilmiş. Həm də düşündürür ki, oykonimimiz adının Abadulla variantı haqqıqatə daha yaxındır.

Ağəhməd – XX əsrin əvvəllərində Şəhur-Dərələyəz qəzasına aid kənd olmuşdur. 1590-cı il və 1728-ci il mənbəsində *Əxi Əhməd*, 1727-ci il mənbəsində isə *Ağ Əhməd* şəklində qeyd olunmuşdur [2, s. 218, 238, 259]. Hazırda Şəhur rayonunda mövcud olan *Axaməd* kəndidir [11, s. 11]. Əvvəlki adı Ağəhməd olan kənd 2003-cü ildən Axaməd adlandırılmışdır.

F. Qan *Ax-Axməd* şəklində qeyd edir və arəb mənşəli *ax* – "qardaş" və *Əhməd* şəxs adı əsasında yarandığını və "hansısa Əhməd qardaşın kəndi" mənasında işləndiyini yazır [7, s. 19]. K.N.Smirnov yazır ki, kənd adı ilkin olaraq Ağ Əhməd şəklində olmuşdur [17, s. 50]. Azərbaycan dilində arəb mənşəli *axi* sözünün mənəsi "qardaş"dır. Bundan əlavə, orta əsrlərdə Kiçik Asiyada və qismən də Azərbaycanda meydana gəlmiş "Zəhmət qardaşlığı" cəmiyyətinin üzvləri axılar adlanırdı [1, s. 75]. Buradan belə nəticə çıxır ki, kənd adı "Zəhmət qardaşlığı" cəmiyyətinin üzvü olduğuna görə *Əxi* adlandırılan Əhməd adı şəxsin adı ilə bağlı da yarana bilər. *Əxi* sözü Azərbaycan dilinin Meqri dialektində işlənan *əxi* sözünün fonetik variantı ola bilər. *Əxi* "mağara" mənəsi ifadə edir. *Əxi/Əxi* Əhməd "Əhməd mağarası" şəklində də izah oluna bilər. Şəxs adı ilə bağlı olduğuna görə oykonimi antroponim kimi səciyyələndirməyi daha məqsəduyğun hesab edirik.

Şəhriyar. Hazırda Şəhur rayonunda kənd vardır. Bu ad 1590-cı ildə qeydə alınmış [6, s.168] və növbəti mənbələrdə də öz əksini tapmışdır. K.N.Smirnovun ehtimalına görə bu ad arəb mənşəli qəməri ay Şahnaz və ya dövlət adı ilə bağlıdır [17, s.119]. Bizim də qənaətimiz bu yöndə olduğu üçün, düşündürür ki, oykonim kəndin əsasını qoyan eyni adı şəxsin adı ilə bağlıdır. Bu səbəbdən oykonimi antroponim səciyyəli oykonim kimi qəbul etmək olar.

2. Bir qisim antroponim səciyyəli oykonimlər isə memar-xatirə xarakteri daşıyır ki, buna Şəhur rayonu oykonimlərindən *Xətai*, *Babəki*, *Bəhrüz Kəngərli*, *Şəngiray* kəndini nümunə göstərmək olar.

Babəki (və ya Abasıya). XIX əsr elmi mənbəsində İrəvan əyalətinin Şəhur mahalına aid kənd olmuşdur [16, s. 485]. XX əsrin əvvəllərində aid rus mənbəsində qeydə alınır. Hazırda Şəhur rayonunda Babəki kəndi mövcuddur [13, s. 11]. Kənd adının digər variantı *Babəki* xalq qəhrəmanı Babəkin adını daşıyır və "Babəkə məxsus, Babəkin tərəfdarları" mənasında işlənir. Kənd adı XVIII əsrə aid "İrəvan əyalətinin icmal dəftəri"ndə Babəki Qarxın [6, s. 73]. "Naxçıvan səncağının müfəssəl dəftəri"ndə isə Babəki qışlağı şəklində qeyd olunmuşdur [11, s. 328]. Şəhurda Babək qalasının olması faktı da bu adlar arasında uyğunluq olduğunu təsdiqləyir.

B.Budaqov və Q. Çeybullayev kəndin adının "Baba-Əxi adından təhrif" olunduğunu yazır [3, s. 44]. Lakin F.Rzəyev kəndin VII-VIII əsrlərdə salındığını əsas götürərək bu fikrin yanlış olduğunu göstərir. Belə ki, Babək İslamı XIX əsrdə baş vermişdir. Tədqiqatçı kənd adının hun tayfaları ilə bağlı olduğunu, ba-bak – "yaxşı bəylər" mənəsi ifadə etdiyini yazır [15, s. 174].

Lakin bizim qənaətimizə görə bu oykonim Babək Xürrəminin adı ilə bağlı olması fikri daha inandırıcıdır. Bu səbəbdən də oykonimi xatirə, memuar xarakterli antroponimlərə aid etmək olar.

Bəhrüz Kəngərli. Şəhur rayonunda kənd adıdır. Əsası XX əsrin ortalarında qoyulub və kənd müvəqqəti yaşayış yerindən daimi yaşayış məntəqəsinə çevrilib. Kənd əsasən heyvandarlıq və maldarlıq təsərrüfatı ilə əlaqədar yaranıb. Rayon XDM İK-nin müvafiq qərarı ilə yeni salınmış bu kəndə görkəmli boyakar və qrafika ustası, Azərbaycanın ilk ali təhsili rəssamı, həmyerlimiz Bəhrüz Kəngərlinin adı verilmiş və bu ad Azərbaycan Milli Məclisi tərəfindən rəsmiləşdirilmişdir.

Xətai. Şəhur rayonunda kənd adıdır. Kəndin əsası 1970-ci illərin axırlarında qoyulub. Ətraf kəndlərdən köçən ailələr burada daim məskunlaşmış, kəndə böyük müfəkkir şair və dövlət xadimi Şah İsmayıl Xətainin şərəfinə bu ad verilmişdir.

Şəngirey. XX əsrin əvvəllərində Şəhur-Dərələyəz qəzasında qeydə alınan kənd adıdır [19]. 1921-ci ildə kəndin adı dəyişdirildiyindən sonrakı mənbələrdə bu ada rast gəlinmir. Şəngirey antroponim səciyyəli addır. Bu ad XIX əsrin 50-ci illərindən sonra Naxçıvanda qəza rəisi işləyən Kırım zadəganının oğlu, su mühəndisi A.Şəhingireyin adı ilə bağlıdır. Məlumatə görə, A.Şəhingirey dövlətdən 2 min desyatin torpaq icarəyə götürür və 30 km masafadan kanal çəkdirir. 1896-cı ildə kanalın çəkilişi başa çatır [12, s. 289]. İndi də həmin kanal əhali arasında «*Şəngirey kanalı*» kimi tanınır.

3. Şəxs adına diza, oba, qışlağı və kənd topoformatının artırılması yolu ilə yaranır ki, buna Şəhur rayonu oykonimlərindən *Sərdarabad*, *Həmzəli*, *Zülfüqar qışlağı* kimi kəndləri nümunə göstərmək olar.

Sərdarabad. Şəhur rayonunda kənd adıdır. XIX əsrdə qeydə alınmış [16, s. 503] bu kənd adı haqqında belə deyilir ki, Şah İsmayıl Xətai Şəhur düzündə olarkən Sərdar bəyin rəhbərlik etdiyi qoşun bu ərazidə müvəqqəti yaşayış məntəqəsi salmış və qoşun getdikdən sonra yaxın kəndlərdə ev – eşiyə ehtiyacı olan əhali köçüb burada yaşamışdır. Beləliklə, kənd müvəqqəti yaşayış məskənindən daimi yaşayış məntəqəsinə çevrilmiş və Sərdarbəyin şərəfinə kəndə bu ad verilmişdir. Ancaq bu fikirdən fərqli olaraq tarixi faktlar sübut edir ki, XIX əsrdə Şəhur mahalının Qarabəsnəli, Əli Məmməd qışlağı və Sərdarabad kəndləri İrəvan xanlığında sərdar titulu olan Həsən xan və Hüseyn xan İrəvanski (Qacar) qardaşlarına məxsus olmuş və əsrin ortalarında bu kəndlər Həsən xanın oğlu, Şəhur qəza polis idarəsində işləyən Mehdiqulu bəy tərəfindən idarə olunmuşdur. Elə buna görə də kəndə sərdar titulu olan qardaşların şərəfinə Sərdarabad adı verilmiş və bu ad XX əsrin 20-ci illərində Təzəkənd adı ilə əvəzlənmişdir. Hazırda kənd paralel ad daşıyır.

Həmzəli. Şəhur rayonunda kənd adıdır. Kəndin ilkin adı *Sübhankənd*, XIX əsrdə isə *Həmzəli Diza* olub [6, s. 57]. Həmzəli adı orta əsrlərdə Azərbaycanda, eləcə də Naxçıvanda yaşayın eyniadlı tayfa adı əsasında yaranıb. A. Həsənov çox haqlı olaraq qeyd edir ki, Həmzəli tayfası tarixi izlərinə nisqənələri özümdə yaşadan bir addır [4, s. 24]. Həmzəli oykonimi *Həmzə şəxs* adına –li sözdüzəldici şəkilçisinin qoşulması ilə əmələ gəlib. Eyniadlı kənd Qəbələ və Qubadlı rayonlarında da vardır.

Zülfüqar qışlağı. 1728-ci ildə Şəhur nahiyəsində qeydə alınan bu kənddə Bayat aşirətinə məxsus 7 ailə yaşayırmış [11, s. 329]. Qışlaq Zülfüqar adlı şəxsə məxsus olduğu üçün belə adlandırılıb.

4. Şəxs, nəsil, tayfa, tirə, rütbə, titul bildirən sözlərə etnik anlayış bildirən və –li şəkilçinin artırılması yolu ilə yaranır ki, buna Şəhur rayonu oykonimlərindən *Kərimbəyli*, *Alxan pəyəsi* kimi kəndləri nümunə göstərmək olar.

Kərimbəyli. Şəhur rayonunda kənd adıdır. Kərimbəylinin adının mənə açımına iki mövqedən yanaşmaq olar. Öncə, bu variantı məqbul saymaq olar ki, *Kərimbəyli* qışlaq mənşəli qazax tayfasına məxsus addır. Qazax tayfası *qobankərə* və *qarapaqqaqlı* adı ilə iki böyük hissədən (tayfadan) ibarət olub və hər iki tayfada *kərimbəyli* qolu olub [9, s. 72]. Qazax tayfasının müxtəlif tirə və qolları Azərbaycanın əksər yerlərinə səpələnmiş, o cümlədən Naxçıvan ərazisində də öz ünvanını saxlamışdır. İkinci ehtimal isə bundan ibarətdir ki, toponim İrəvan xanlarının adı ilə bağlı ola bilər. Çünki XIX əsr və ondan əvvəlki dövrlərdə Şəhur mahalının bu hissəsi İrəvan xanlığına tabe olmuş və xana məxsus ailələr ərazidə yaşamışdır.

Şifahi söyləmələrə görə, kəndin əsası Kərim bəy adlı şəxs tərəfindən salındığı üçün bura Kərimbəyli adlandırılıb. Bu haqda bir rəvayətdə deyilir ki, 1501-ci ilin ortalarında Əlvənd Mirzə ilə Şəhur düzündə döyüşən Şah İsmayıl Xətainin qoşun başçısı Kərim bəy bir müddət burada qalıb indiki kəndin əsasını qoyur. Elə o vaxtdan da Kərimbəyli deyilir. Hesab edirik ki, kəndin özü və adı haqqında söylənilən bu rəvayət həqiqətə uyğun deyil.

Alxan pəyəsi – XIX əsrdə Naxçıvan əyalətinin Dərələyəz mahalına [16, s. 488], XX əsrin əvvəllərində İrəvan quberniyasının Şəhur-Dərələyəz qəzasına aid kənd olmuşdur. Hazırda Ermənistanın Keşişkənd rayonunda kənddir. 1918-ci ildə kənd əhalisi öz yurtdan deportasiya olunmuşdur [5, s. 32]. XX əsr rus müəllifi F.Qan “SMOMPK”-in 40-cı buraxılışındakı məqaləsində bu toponim tatar mənşəli *Əli xan* şəxs adı əsasında meydana gəldiyini yazır. *Pəyə* sözünün “sütun (abidə)” mənasında işləndiyini yazır və kənd adını “Əlixanlı sütunu” mənasında izah edir [7, s. 9]. H.Mirzəyev yazır ki, bu kəndi Vəkilovlar nəslindən olan Alıxan salmışdır. [10, s. 236]. Ona görə də kənd Alıxanpəyəsi adlandırılmışdır.

Fikrimizcə, Alxanpəyəsi kənd öz adını *alxanlı* nəsil adından almışdır. Bu barədə S.P.Zelinski “Qafqazın ərazi və tayfalarının təsviri məcmuəsi”ndəki məqaləsində də yazır. O, qeyd edir ki, tatarlar bir-neçə tayfadan ibarətdir. Əlixanlı bu nəsilərdən biridir [18, s. 247]. Beləliklə, Alxanpəyəsi “Alxanlı nəslinə aid pəyə” kimi izah oluna bilər.

Tədqiqatdan belə elmi nəticəyə gəlik ki, Şəhur rayonunda mövcud olan digər məntəqə adları kimi antponomik səciyyəli oykonimlərdə milli mənşəli adlardır və Naxçıvan Muxtar Respublikasının tarixini, qədimliyini, milliliyini özündə əks etdirir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti. 2 cildə, I c., Bakı: “Şərq-Qərbi”, 2007, 304 s.
2. Bağırov A. Naxçıvanın oykonimləri. Bakı: Nurlan, 2008, 336 s.
3. Budaqov B, Qeybullayev Q.Naxçıvan diyarının yer yaddaşı Bakı:Nafta-press,2004,120 s.
4. Həsənov A. Q. Coğrafi adlarda tarixin izləri. ADU-nun Elmi əsərləri, dil-ədəbiyyat seriyası, Bakı: 1966, N 3, s 19-27

5. İ.Bayramov. Qərbi Azərbaycanın türk mənşəli toponimləri, Bakı, "Elm", 2002, 32 s.
6. İrəvan əyalətinin icmal dəftəri. Bakı: Elm, 1996, 184 s.
7. Гани К.Ф. Опыт объяснения Кавказских географических названий. СМОМПК, вып. 40, Тифлис, 1909, с. 1-64.
8. Qeybullayev Q. Azərbaycan türklərinin təşəkkülü tarixindən. Bakı: Azmaşır, 1994, 248 s.
9. Гейбуллаев Г. Топонимия Азербайджана, Баку: "Эльм", 1986, 192 с.
10. Mirzayev H. Aşıq poeziyasında yaşayan adlarımız və tariximiz, Bakı, ADPU, 1997, 352 s.
11. Naxçıvan sancağının müfəssal dəftəri. Bakı: Sabah, 1997, 336 s.
12. Naxçıvan ensiklopediyası, 2 cildə, Bakı: AMEA-nın nəşri, 2005, 360 s.
13. Naxçıvan Muxtar Respublikasının siyasi-İnzibati xəritəsi. 2013
14. Novruzlu Ə., Vaxşəliyev V., Şərurun arxeoloji abidələri, Bakı, Elm, 1993.
15. Rzaev F. Qədim Şərur oymonimlərinin mənşəyi. Bakı: Nurlan, 2006. 225 s.
16. Шопен И. Исторический памятник состояния Армянской области в эпоху ее присоединения к Российской империи. Санкт-Петербург, 1852, 644 с.
17. Смирнов Н. К. Материалы по истории и этнографии Нахичеванского края (Тифлис, 1934 г), Баку: Озан 1999, 156 с.
18. Зелинский С. П. 1880. Три магала: Нахичеванский, Ордубадский и Даралагезский. Географо-статистическое и сельскохозяйственное описание. "Сборник сведений о Кавказе", т. VII, Тифлис., 247 с.
19. 1918-1920-ci illərdə Azərbaycanın siyasi xəritəsi.

РЕЗЮМЕ

АЙСЕЛЬ ЭМИНОВА

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОЙКОНИМОВ С АНТРОПОНИМНЫМИ СВОЙСТВАМИ В ШАРУРСКОМ РАЙОНЕ

В статье рассматриваются ойконимы с антропонимными свойствами в Шарурском районе и способы их создания. На территории Шарурского района большинство составляют ойконимы с антропонимными свойствами, и в образовании этих ойконимов основную роль играют имена личностей. Образование ойконимов Шарурского района от имен, фамилий и псевдонимов, можно показать на примере названий деревень Ибадуллах, Бабек, Шахрияр, Сардарабад. Некоторые айконимы с антропонимными свойствами содержат мемуарно-памятный характер, в их число можно включить такие села Шарурского района, как Бехруз Кенгерли, Хатаи и другие.

Из исследования делается вывод о том, что, как и названия других пунктов в Шарурском районе, антропонимные айконимы также национального происхождения и отражают в себе историю, древность и национальность Нахчыванской Автономной Республики.

Ключевые слова: Шарурский район, ойконим, антропоним, псевдоним, фамилия, звание, титул.

SUMMARY

AYSSEL EMINOVA

LINGUISTIC ANALYSIS OF ANTHROPONIC TYPICAL OYKONYMS OF SHARUR REGION

The article deals with the anthroponyms of the Sharur region and the ways in which these concepts are created. Within the territory of Sharur region, anthroponomic concepts of oykonoms are dominated by the fact that the main role in the creation of these concepts is the person's names. Examples of some of the Sharur regions, such as İbadulla, Babeki, Şahriyar, Sardarabad, are examples of people's name, family name, or stage-name. Some of the anthroponyms are characteristic of memorable and memorable character, such as Bahruz Kangarli, Khatai and others. as well as villages. The article also focuses on the etymology of Sharur, referring to ancient historical sources and archives.

It is concluded that the names of other nationalities in the Sharur region, such as the names of national origin in oykonoms of antroponomic terms, are the history, ancientness and nationality of the Nakhchivan Autonomous Republic.

Key words: Sharur district, oykonoms, anthroponym, stage-name, surname, rank, title

(Akademik Əbülfəz Amanoğlu Quliyev tərəfindən təqdim edilmişdir)